

Adásszünet

Szerzők:

Becze Dóra

Magyar Képzőművészeti Egyetem
Intermédiá-művész szak, első évfolyam

Thury Lili

Magyar Képzőművészeti Egyetem
Grafikusművész – tervezőgrafika szakirány, harmadik évfolyam

Témavezető:

Dr. habil,CSc. Peternák Miklós – egyetemi tanár, tanszékvezető / intermédiá

Élőben felvett akciónk során egy televízió két oldalán helyezkedtünk el, azonos időben és térben. Egyikünk a „TV-be kerülve” improvizált, míg másikunk közvetlenül a képernyőre rajzolva próbálta lekövetni, amit lát, mintegy rajzfelületként használva a készüléket. Hogy ez létrejöhessen, szükségünk volt egy üveglapra és egy kamerára, amit közvetlenül a Tv-re csatlakoztattunk. Így lehetett a képernyő mögé bújni.

A formákból és satírozásokból építkezve a teljes elsötétülés, „kikapcsolás” imitálása volt a célunk. Feketeség, üresség, egy folyamat megszakítása, adásszünet. Egyúttal reflektálunk is egy korszakváltozásra a műsorterjesztés történetében, mely a digitális átállással következett be. Munkánkban is ezt vettük alapul. A befogadó követ egy élő adást. Nincs megszakítás, átugrás, csak szigorú folyamatosság. Ha nem figyel a néző, lemarad.



A rajzoláshoz *Tom Dissevelt* és *Kid Baltan* zenéit hívtuk segítségül. A különös atmoszférájú hangeffektusokra, változó ritmusokra hangoltuk a vonalvezetést. Törekedtünk arra, hogy olyan hangzásvilágot találjunk, mely a leginkább alkalmas a „diktálásra”. Az 1960-as években - elektronikus zenével - kísérletező szerzőpárosnál nem is találhattunk volna jobbat. Különleges, hogy még a szintetizátorok megjelenése előtt, saját eszközeikkel állítottak elő hangeffektusokat. Zenéjüket alkalmanként az *Electrosonics* név alatt publikálták. Az 1957-ben kiadott *Song of the Second Moon*-t Magyarországon a *Delta* című tudományos ismeretterjesztő TV-műsor használta szignáljaként.

Az Adásszünet című munkát az Intermédia Tanszék által szervezett Médiumanalízis VII-re / Egész napos tévénézésre készítettük. A kiinduló gondolat az volt, hogy két felületet manuálisan használva és egy digitális eszközt beiktatva mégis valami közös szülessen.

A rendezvény 1991 óta létezik, és bizonyos elemeket megtartva többször megismétlődött más és más, éppen aktuális témára helyezve a hangsúlyt. 2013-ban az akció az MKE Intermédia Tanszéke és a Labor Galéria közti kommunikációra épült. Munkánk november 22.-én szerepelt a Virtuális-e a valóság? című kiállítás megnyitóján, a telematikus performanszok között.

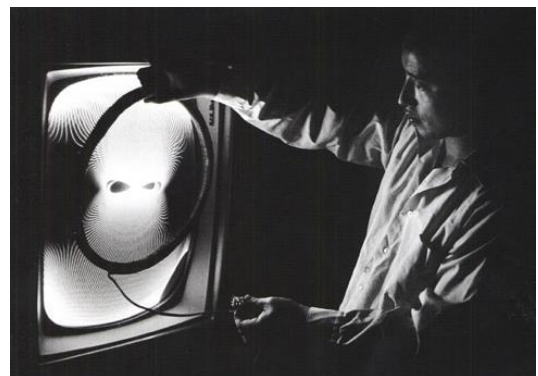


Az 1960-as évek közepén egy új médium lát napvilágot Amerikában, a technika demokratizálódási folyamatának egyik következményeként. A videóművészetre gondolunk, melynek jelentősége a kép és a felvétel egyidejű megjelenésében rejlik. Az első könnyen kezelhető, hordozható videokamerát a Sony dobta piacra 1967-ben, Portapak néven. Ezt a művészek hatalmas kísérletező kedvvel kezdték használni.

Magyarországon az 1970-es évek elején jelent meg a videó technika, s ezt követően filmtekercs itthon sem maradt szárazon. *Bódy Gábor, Hajas Tibor, Erdély Miklós, Najmányi László, Szirtes János* és mások jóvoltából történtek kísérletezések és születtek alkotások.

Hogy mi is ez a médium, arról leginkább pár a videóművészet történetéből kiragadott alkotáson keresztül kaphatunk képet.

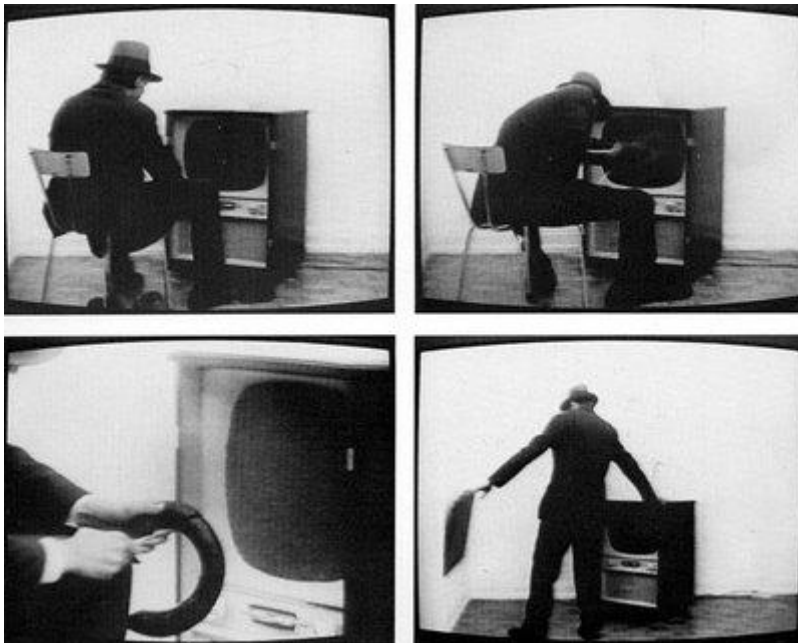
Eleinte főleg térben elhelyezett TV installációk és performanszok alkották a videóművek nagy részét. Itt fontos megemlítenünk *Nam June Paik* nevét, aki már 1963-ban, elsőként kísérletezett különböző manipulációkkal, a televíziót használva eszközül.



Később az önreflexióra, tükrözésre, a létezés és látszat kettőségére helyeződött a hangsúly. *Gerry Schum*, a médiaművészet nagy úttörője, 1970-ben videógalériát szervezett „TV-galéria” címen. Célja elsősorban egy új platform létrehozása volt a kortárs művészet számára. A TV-galéria első része a *Land Art* című munka volt, ahol 8 művész munkáját mutatta be

vágtalanul, megszakítás nélkül. Ezt követte az *Identifikáció* széria, amiben az egység hangsúlyozása a cél a művész és műve között. *Schum* úgy vélte, hogy a televízióban a művész a munkáját egy gesztussá redukálja. A mű egységet közvetít a koncepció, a látvány és az alkotó között.

Az *Identifikáció* sorozatból *Joseph Beuys Filz TV* c. munkáját említenénk meg, amiben az alkotó a kommunikáció metaforáit kutatja a televízió médiumán keresztül. Ahogy a műsor elkezdődik, Beuys filccel vonja be a képernyőt, ami „láthatatlanná” teszi a sugárzást. Bokszesztyűt húz, elkezd püfölni magát, mintha információ áradat zúdulna rá a képernyőből, majd egy kolbászból kardszerű formát vág, amit szimbolikus utalásként döf a filcbe, s ezután a fal felé fordítja a készüléket. Végül kisétál a szobából, így az adás befogadó nélkül marad. Az új médium szerepét vizsgálja a készüléken keresztül.



Az ebből fakadó, újszerű viszonyokat kutatja munkáiban *Peter Weibel*, aki szerint a megfigyelő és a mediális kép elválaszthatatlanok egymástól. Ennek kölcsönhatásával foglalkozik *A látogató kiállítása* című munkában, ahol a tévében azt látjuk, amint a kiállítótérbe lépő látogatóval interjút készítenek. Egy másik monitoron már az önmagát néző látogatót figyelhetjük meg, amint a vele felvett beszélgetést nézi. Ez a szituáció a megfigyelő megfigyelésének alapesete, ahol a szerepek visszacsatolódnak. A mű igényli a látogató aktív bekapcsolódását, aki befolyásolja azt, részvételi művészetet produkálva. *Weibel* munkái reflektálnak az új kommunikációs csatorna szülte jelenségre. A TV célja a valóság közvetlen bevonása, és a gyakori visszacsatolás a befogadóval, aki kettős szerepben tetszeleg, sok esetben résztvevője is az adásnak. *Az azonosság teorémája* című munkájában Weibel a

monitoron látható saját képére ír szöveget, figyelmen kívül hagyva a testkontúrok határait. Megjelenik az önreflexivitás, az én határainak vizsgálata egy új felületen keresztül.

A magyar akció-performansz művész, *Halász Károly* is hasonló kérdéssel foglalkozik a *Transition* című munkájában, amiben saját arcképét festi meg újra a képernyőn, az én kettős létezését analizálva.



Várnagy Tibor szintén televíziót használt eszközül *TV-kontaktok* című sorozatához. Az élességüket elvesztett kontaktok a fotópapír képernyőre helyezésével születtek meg.

A médiumok összefonódásával való kísérletezés *Ivan Ladislav Galeta*-tól sem idegen, aki egyik videómunkájában a kameramozgás fázisait rajzolja a képernyőre, ötvözve a technikai médiumot a manuálissal. A valóság megragadása a rajz bevonásával többfázisúvá válik, ezáltal új értelmet nyer a képernyő felülete.

Douglas Davis is a befogadó és az új médium közötti viszonyokat elemzi, az interakció bevonásával. Kapcsolatot akar teremteni a nézővel, elmosva a határokat tér és tér között, felhasználva a televízió kommunikációs képességeit. A *The last 9 minutes* című munkájában kezét a képernyőre téve különböző instrukciókat ad a nézőnek, majd dörömbölést imitál. Egy „élő” kapcsolat illúzióját teremtve úgy érezzük, mintha minden az adott pillanatban történne alkotó és befogadó között. Hasonló üzenetet hordoz a *Write with me on your tv screen*, ahol a művész a címmel azonos szöveget a készülék képernyőjére írja.



Davis munkái akár kísérletünk előképei is lehetnének, ugyanis formai rokonság fedezhető fel, új kontextusba kerülve, más helyzetre reflektálva, ahol a hangsúly szintén az interakción van.